

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ Β5

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΚ287	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4ο και άνω
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2)

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
--

Διεργασία 4. Εσωτερική Αξιολόγηση

Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Υπόδειγμα Β5 ΑΔΙΠ

- Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές/τριες τις διαφορετικές πτυχές του φαινομένου της μετανάστευσης στην Ευρώπη και την Ελλάδα.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν τις ιστορικές διαστάσεις του φαινομένου της μετανάστευσης.
- Να γνωρίζουν τις διαφορετικές θεωρίες και τα μοντέλα της μετανάστευσης, όπως και διαφορετικά εθνικά παραδείγματα.
- Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του Νοτιο-ευρωπαϊκού μοντέλου, στο οποίο συγκαταλέγεται και η ελληνική περίπτωση.
- Να γνωρίζουν τις αλλαγές στη διαχείριση της μετανάστευσης που συνδέονται με τις πολιτικές της ΕΕ για τον έλεγχο των ροών και την ασφαλειοποίηση των συνόρων.
- Να γνωρίζουν τα διαφορετικά μοντέλα ένταξης των μεταναστών στις κοινωνίες υποδοχής.
- Να κατανοούν τις προκλήσεις που θέτει η μετανάστευση για την κοινωνική συνοχή και να αποτιμούν τις πολιτικές ένταξης που προκρίνονται σε διαφορετικούς τομείς (π.χ. εργασία, εκπαίδευση, πολιτική).
- Να κατανοούν τη σύνδεση της μετανάστευσης με φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας, όπως και με τα κινήματα και τις διεκδικήσεις για τα δικαιώματα του πολίτη, την ιθαγένεια, την πόλη.
- Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της προσφυγικής κρίσης και του καθεστώτος ασύλου της ΕΕ.
- Να διατυπώνουν ερευνητικά ερωτήματα και υποθέσεις εργασίας σχετικά με την εξέλιξη του φαινομένου της μετανάστευσης στην Ελλάδα.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα,;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Ομαδική επεξεργασία υλικού του μαθήματος

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Στο μάθημα αυτό θα μας απασχολήσει το φαινόμενο της σύγχρονης μετανάστευσης στην Ευρώπη και την Ελλάδα στο τέλος του 20ου και τις αρχές του 21ου αιώνα. Η Κοινωνιολογία αντιμετωπίζει τη μετανάστευση ως ιστορικά διαμορφούμενο παγκόσμιο φαινόμενο, που επιδρά ως καταλύτης κοινωνικο-πολιτισμικών αλλαγών μεγάλης κλίμακας και επηρεάζεται από τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες και τα εκάστοτε καθεστώτα κυριαρχίας. Στις αυτοκρατορίες του Μεσαίωνα, οι μετακινήσεις πληθυσμών είναι μαζικές και ανώνυμες και συνήθως ακολουθούν τους επεκτατικούς πολέμους που αναδιατάσσουν τα όρια της κάθε επικράτειας. Όμως, από το 18ο και 19ο αιώνα, με την εγκαθίδρυση των σύγχρονων εθνικών κρατιών που οριοθετούνται εδαφικά και πληθυσμιακά από σταθερά σύνορα, η μετακίνηση πληθυσμών καταγράφεται, εξατομικεύεται και ελέγχεται. Ειδικότερα κατά τον 20ο αιώνα, εμφανίζεται το φαινόμενο της “ελεγχόμενης” μετανάστευσης που συνδέεται με προγράμματα οικονομικής και βιομηχανικής ανάπτυξης (π.χ. ΗΠΑ αρχές του 20ου αιώνα, Γερμανία και Μεγάλη Βρετανία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο).

Η Ευρώπη μετά το τέλος του Πολέμου και την κατάρρευση της αποικιοκρατίας γνωρίζει μεγάλες πληθυσμιακές μετακινήσεις προσφύγων και μεταναστών. Την περίοδο της ανοικοδόμησης οι εθνικές στρατηγικές υποστηρίζουν δύο βασικές τάσεις που αντανακλούν την άνιση ανάπτυξη μεταξύ ευρωπαϊκού Βορρά και Νότου. Οι βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες του Βορρά υποδέχονται μετανάστες ως φτηνό εργατικό δυναμικό, ενώ για τις φτωχές χώρες του Νότου η μετανάστευση αποτελεί στρατηγική κοινωνικής κινητικότητας, αλλά και στήριξης της οικονομίας μέσω των μεταναστευτικών εμβασμάτων. Στις κοινωνίες υποδοχής, όπως η Γερμανία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η ένταξη των μεταναστών ακολουθεί διαφορετικά μοντέλα που προκρίνουν είτε το μερικό αποκλεισμό είτε την ενσωμάτωση είτε τον πλουραλισμό (ενθυλακωμένη συνύπαρξη). Η κρίση της δεκαετίας του '70 οδηγεί σε περιορισμό της μετανάστευσης και την αύξηση της ανεργίας. Εμφανίζονται τότε φαινόμενα νεο-ρατσισμού και ξενοφοβίας, ενώ δοκιμάζονται σοβαρά οι μηχανισμοί κοινωνικής ένταξης των μεταναστών στις βιομηχανικά αναπτυγμένες δυτικές κοινωνίες.

Μετά το 1989, μια χρονολογία ορόσημο για τη σύγχρονη μετανάστευση στην Ευρώπη και την Ελλάδα, διαμορφώνονται νέα ποικιλόμορφα μεταναστευτικά ρεύματα, ενώ η Ελλάδα, αλλά και οι υπόλοιπες χώρες της Νότιας Ευρώπης, μετατρέπονται σε χώρες υποδοχής οικονομικών κυρίως μεταναστών. Η μεταναστευτική τους πολιτική διαμορφώνεται πλέον σε άμεση συνάρτηση με τις πολιτικές της ΕΕ για τα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορα και τις μετακινήσεις.

Έτσι και στην Ελλάδα ανοίγει ο δρόμος για τη μετανάστευση από την Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια, ενώ ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80 έχει αρχίσει η παλιννόστηση πληθυσμών από τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ. Η μετανάστευση της δεκαετίας του '90 είναι άτυπη, ενώ οι μετανάστες και μετανάστριες απορροφούνται στη “μαύρη” αγορά εργασίας, κυρίως στους τομείς της αγροτικής παραγωγής, της οικοδομής και της οικιακής εργασίας. Η κρατική μεταναστευτική πολιτική περιορίζεται σε ad hoc νομιμοποιήσεις, ενώ μεγάλη σημασία στην “από τα κάτω” ενσωμάτωση των μεταναστών/τριών παίζουν τα κοινωνικά δίκτυα που αναπτύσσονται σε διεθνική αλλά και τοπική κλίμακα.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και κατά τη δεκαετία του 2000 επιβάλλεται η σταδιακή εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών για τη μετανάστευση και το άσυλο, την ένταξη και την κοινωνική συνοχή. Συγχρόνως, η ΕΕ εφαρμόζει αυστηρότερο έλεγχο των μετακινήσεων, εισάγει νέες διακρίσεις όπως νόμιμοι και παράνομοι μετανάστες, υπήκοοι της ΕΕ και Τρίτων Χωρών. Η συγκρότηση νέων ευρωπαϊκών μηχανισμών επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων (FRONTEX) οδηγεί στην ολοένα και μεγαλύτερη ασφαλειοποίησή τους. Παράλληλα, η οργάνωση συγκεντρωτικής βάσης δεδομένων για τη βιομετρική καταγραφή και τη διαχείριση του μεταναστευτικού πληθυσμού (βλ. EURODAC), οδηγεί στον πολλαπλασιασμό των συνόρων στο εσωτερικό πια της ΕΕ. Κατά την περίοδο αυτή, η ανθρωπογεωγραφία της μετανάστευσης αλλάζει, καθώς όλο και περισσότεροι κάτοικοι από τις φτωχοποιημένες και εμπόλεμες ζώνες της Ασίας και της Αφρικής αναζητούν διέξοδο στην Ευρώπη και δοκιμάζουν τα όρια του υπάρχοντος πλαισίου διαχείρισης της μετανάστευσης.

Η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας παρακολουθεί τις εξελίξεις αυτές τόσο σ' ό,τι αφορά τη μετακίνηση και το ασύλο όσο και σε σχέση με την ένταξη των μεταναστών. Σταθμοί στην πορεία αυτή αποτελούν η αναγνώριση περιορισμένων πολιτικών, εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων στους νόμιμα εγκατεστημένους μετανάστες και το δικαίωμα απόκτησης της ελληνικής υπηκοότητας στη “δεύτερη γενιά”. Κατά την περίοδο αυτή, σε κοινωνικό επίπεδο παρατηρείται η οργάνωση των μεταναστευτικών κοινοτήτων καθώς και η ανάπτυξη συλλογικών διεκδικήσεων. Παρ' όλα αυτά, τα φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας ενισχύονται. Μάλιστα, οι πρόσφατες προσφυγικές ροές και το ευρωπαϊκό σχέδιο διαχείρισής τους, διαμορφώνουν ένα ακόμα πιο σύνθετο πεδίο ετερόκλητων και συχνά συγκρουόμενων δικαιοδοσιών, ταυτοτήτων και στρατηγικών που απαιτεί νέα πολιτικά και μεθοδολογικά εργαλεία για την κατανόησή του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Το μάθημα αναπτύσσεται σε δυο βασικές ενότητες.

1η ενότητα: Η σύγχρονη μετανάστευση σε ιστορική προοπτική

Στην ενότητα αυτή θα αναφερθούμε στις ιστορικές διαστάσεις και τα γενικά χαρακτηριστικά του φαινομένου της μετανάστευσης με έμφαση το μεταπολεμικό δυτικό κόσμο. Στο πλαίσιο αυτό, θα εξετάσουμε θεωρίες και μοντέλα μετανάστευσης καθώς και διαφορετικά εθνικά παραδείγματα που συνθέτουν μια τυπολογία της σύγχρονης μετανάστευσης. Στη συνέχεια, θα εστιάσουμε στην Ευρώπη τον ύστερο 20ο αιώνα, εποχή της παγκοσμιοποίησης, των διεθνοποιημένων ροών και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η περίοδος αυτή διακρίνεται από την ανάπτυξη νέων μορφών διεθνικής κινητικότητας και την επέκταση της πολιτισμικής και εθνοτικής ετερογένειας, ενώ, παράλληλα, παρατηρείται η ολοένα και πιο περιοριστική διαχείριση της μετανάστευσης μέσω του ελέγχου των ροών και της ασφαλειοποίησης των συνόρων. Ταυτόχρονα, όμως, διαμορφώνονται πολιτικές για την ένταξη των μεταναστών, την αναγνώριση των δικαιωμάτων τους και την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων. Ειδικές θεματικές του μαθήματος:

1. Το φαινόμενο της μετανάστευσης σε ιστορική προοπτική
I: Νεωτερική μετανάστευση ή “The age of migration”
II: Σύγχρονη διεθνική μετανάστευση
2. Προσεγγίσεις στη μελέτη της σύγχρονης μετανάστευσης
I: Ορισμοί, θεωρίες και μοντέλα (π.χ. εθελοντική-μη εθελοντική μετανάστευση, φιλελεύθερη ή νεοκλασική και μαρξιστική θεωρία, θεωρία των μεταναστευτικών συστημάτων, θεωρία των μεταναστευτικών δικτύων, αυτονομία της μετανάστευσης)
II: Εθνικά παραδείγματα (ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία κ.α.)
3. Διαχείριση της μετανάστευσης: νόμιμη-μη νόμιμη, έλεγχος ροών, ασφαλειοποίηση συνόρων
4. Ρατσισμός, ξενοφοβία, φυλετικοποίηση-εθνικοποίηση
5. Μετανάστευση και ταυτότητες: φύλο, εθνικότητα, θρησκεία, δίκτυα, στρατηγικές

2η ενότητα: Η μετανάστευση στην Ελλάδα

Στη δεύτερη ενότητα, θα εστιάσουμε στη μετανάστευση στην Ελλάδα και τη Νότια Ευρώπη από τη δεκαετία του ‘90 και έπειτα. Θα προβούμε σε μια περιοδολόγηση του φαινομένου, επισημαίνοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που παίρνει λόγω της συγκεκριμένης γεωγραφικής και πολιτικο-οικονομικής φυσιογνωμίας της περιοχής. Θα αναφερθούμε στη μεταναστευτική πολιτική που έχει ακολουθήσει η Ελλάδα κατά το διάστημα αυτό, καθώς και στις πολιτικές ένταξης που έχει υιοθετήσει σ’ ό,τι αφορά τους μετανάστες αλλά και τους παλινοστούντες. Παράλληλα θα εξετάσουμε τις στρατηγικές και πρακτικές των ίδιων των μεταναστών/τριών, τις πολιτικές και κοινωνικές τους διεκδικήσεις. Θα μας απασχολήσουν ιδιαίτερα οι προκλήσεις που θέτει στην ελληνική κοινωνία η ένταξη της “δεύτερης γενιάς” όσον αφορά στην αναγνώριση των πολιτειακών τους δικαιωμάτων και την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Ακόμα, θα αναφερθούμε στις αλλαγές που συντελούνται κατά την τρέχουσα προσφυγική και ανθρωπιστική κρίση και στις προοπτικές και προκλήσεις που διαφαίνονται. Τέλος, θα αναφερθούμε στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην μελέτη της σύγχρονης μετανάστευσης, ειδικότερα στη συγκριτική, τη διεθνική και την διαθεματική, που προσπαθούν να υπερβούν το πρόβλημα του μεθοδολογικού εθνικισμού αλλά και των μονοπαραγοντικών αναλύσεων του φαινομένου. Ειδικές θεματικές του μαθήματος:

1. Μετανάστευση στη Νότια Ευρώπη και την Ελλάδα: Περιοδολόγηση και χαρακτηριστικά
2. Ένταξη των μεταναστών στην Ελλάδα
I: Η έννοια και τα μοντέλα ένταξης (π.χ. “χωνευτήρι”, αφομοίωση, ενσωμάτωση, πλουραλισμός)
II: Πολιτικές, πρακτικές και κινήματα (εργασία, τοπική αυτοδιοίκηση, γειτονιά-πόλη)
III: Β’ γενιά (εκπαίδευση, υπηκοότητα)
3. Άσυλο - πρόσφυγες: Κρίσεις, ανθρωπιστική διαχείριση, αλληλεγγύη
4. Μεθοδολογικές και ερευνητικές προκλήσεις

Διεργασία 4. Εσωτερική Αξιολόγηση
Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών
Υπόδειγμα Β5 ΑΔΙΠ

(4). ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	ΝΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου Διαλέξεις: 65 Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας: 20 Διαδραστική διδασκαλία: 20 Εκπόνηση μελέτης: 20 Σύνολο Μαθήματος: 125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	ΤΕΛΙΚΗ ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ: Α. Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής Β. Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης Γ. Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων

(5.) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Συγγράμματα:

Γκόλντιν, Ίαν, Κάμερον, Τζέφρυ, Μπαλαρντζάν, Μαρία, *Αυτοί δεν είναι σαν εμάς*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013.
 Τριανταφυλλίδου, Άννα, Μαρούκης, Θάνος (επιμ.), *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21ου αιώνα*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2010.
 Βεντούρα, Λίνα, *Μετανάστευση και έθνος*, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα 1994.

Διεργασία 4. Εσωτερική Αξιολόγηση

Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Υπόδειγμα Β5 ΑΔΙΠ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Αθανασοπούλου, Αγγελική, “Για μια καλύτερη ζωή: Ανάμεσα σε οικογενειακές υποχρεώσεις και προσωπικές επιθυμίες. Η περίπτωση της Δεύτερης Γενιάς Αλβανών Μεταναστών στην Αθήνα”, *Ελληνική Κοινωνία*, 8-9, 2009: 181-309.

Αμπατζή, Λιόπη, *Προσεγγίζοντας το φαινόμενο του trafficking*, εκδ. ΕΚΚΕ, Αθήνα 2008.

Αφουξενίδης, Αλέξανδρος, Σαρρής, Νίκος, Τσακηρίδη, Όλγα (επιμ.), *Ένταξη των Μεταναστών: Αντιλήψεις, Πολιτικές, Πρακτικές*, ΕΚΚΕ, Αθήνα 2012.

Αράπογλου, Βασίλης, Καβουλάκος, Κάρολος, Κανδύλης, Γιώργος, Μαλούτας Θάνος, “Η νέα κοινωνική γεωγραφία της Αθήνας: μετανάστευση, ποικιλότητα και σύγκρουση”, *Σύγχρονα Θέματα*, 107, 2009: 57-66.

Βεϊκου, Μαριαγγέλα, Λαλαγιάννη, Βασιλική, *Μετανάστευση, κοινωνικές και πολιτισμικές εκφάνσεις*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015. [Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5227>]

Βαΐου, Ντίνα κ.α., *Διαπλεκόμενες καθημερινότητες και χωροκοινωνικές μεταβολές στην πόλη: Μετανάστριες και ντόπιες στις γειτονιές της Αθήνας*, εκδ. L-Press, Αθήνα 2007.

Βαΐου, Ντίνα, Στρατηγάκη, Μαρία, *Το φύλο της μετανάστευσης*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2009.

Βαρουξή, Χριστίνα, Σαρρής, Νίκος, Φραγκίσκου, Αμαλία (επιμ.), *Όψεις μετανάστευσης και μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα*, εκδ. ΕΚΚΕ, Αθήνα 2010.

Βεντούρα, Λίνα, Καρύδας, Δημήτρης, Κουζέλης, Γεράσιμος (επιμ.), *Σύνορα / Όρια*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2017.

Βεντούρα, Λίνα (επιμ.), *Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2011.

Βεντούρα, Λίνα, Μπαγκαβός, Χρήστος, Παπαδοπούλου Δέσποινα, Δημουλάς Κώστας, Ρομπόλης Σάββας, Καμπέρης Νίκος, *Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2006.

Γκολφινόπουλος, Γιάννης, “Ελληνας ποτέ ...”, εκδ. Ισνάφι, Αθήνα 2007.

Green, Nancy, *Οι δρόμοι της μετανάστευσης*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2004.

Δημητριάδη, Αγγελική, *Διέλευση και μετανάστευση στην Ελλάδα. Η περίπτωση των Αφγανών, Πακιστανών και Μπανγκλαντεσιανών*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2013.

Έμκε-Πουλοπούλου, Ήρα, *Η μεταναστευτική πρόκληση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2007.

Ζαββού, Αλεξάνδρα, Καμπούρη, Ελένη, Στρατηγάκη, Μαρία, *Φύλο, μετανάστευση, διαπολιτισμικότητα*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2013.

Θανοπούλου, Μαρία, *Φύλο και μετανάστευση*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2007.

Καβουνίδη, Τζένη, Κόντης, Αντώνης, Λιανός, Θεόδωρος, Φακιολάς, Ρωσσέτος (επιμ.), *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες - Πολιτικές - Προοπτικές*, εκδ. ΙΜΕΠΟ, Αθήνα 2008.

Κανδύλης, Γ.ιώργος, (2013) “Ο χώρος και ο χρόνος της απόρριψης των μεταναστών στο κέντρο της Αθήνας” στο Γιώργος Κανδύλης, Ρωξάνη Καντατζόγλου, Θωμάς Μαλούτας, Μιχάλης Πέτρου, Νίκος Σουλιώτης (επιμ.), *Το Κέντρο της Αθήνας ως Νέο Πολιτικό Διακύβευμα*, ΕΚΚΕ, Αθήνα 2013, σελ. 257-279.

Κανδύλης, Γιώργος, Αράπογλου, Βασίλης, Μαλούτας, Θάνος, “Μετανάστευση και το δίπολο ανταγωνιστικότητας-συνοχής στην Αθήνα”, *Γεωγραφίες*, 13, 2007: 35-54.

Κασιμάτη, Κούλα (επιμ.), *Πολιτικές μετανάστευσης και στρατηγικές ένταξης*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2003.

Κασίμης, Χαράλαμπος, Παπαδόπουλος, Απόστολος (επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα: Απασχόληση και ένταξη στις τοπικές κοινωνίες*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2012.

Καψάλης, Απόστολος, *Μετανάστες εργάτες στην Ελλάδα*, εκδ. Τόπος, Αθήνα 2018.

Κόντης, Αντώνης (επιμ.), *Ζητήματα κοινωνικής ένταξης μεταναστών*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2009.

Κουζέλης, Γεράσιμος, Χριστόπουλος, Δημήτρης (επιμ.), *Ιδιότητα του πολίτη: Πολιτικός λόγος, ιστορία και κανόνες σε συγκριτικές προοπτικές*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2012.

Lazaresku, Daria, *Σταδιοδρομώντας στην υπηρετικότητα*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2015.

Λαμπριανίδης, Λόης, Λυμπεράκη, Αντιγόνη, *Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη*, εκδ. Επίκεντρο, Θεσ/νικη 2006.

Μαρβάκης, Αθανάσιος, Παρσάνογλου, Δημήτρης, Παύλου, Μίλτος (επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2001, σελ. 31-56.

Μαρμάνη, Φωτεινή, *Το προσφυγικό πρόβλημα, η διάσταση του φύλου*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2018.

Μαρούκης, Θάνος, *Οικονομική μετανάστευση στην Ελλάδα*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2010.

Μιχαήλ, Δόμνα, *Αλβανική μετανάστευση στην Ελλάδα. Μελέτες και ζητήματα*, εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 2014.

Μουσουρού, Λουκία, *Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1991.

Μωυσίδης, Αντώνης, Παπαδοπούλου, Δέσποινα (επιμ.), *Η κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών στην Ελλάδα*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2011.

Διεργασία 4. Εσωτερική Αξιολόγηση

Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Υπόδειγμα Β5 ΑΔΙΠ

- Νητσιάκος, Βασίλης, *Στο σύνορο*, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 2010.
- Νιτσιάκος, Βασίλης, *Μαρτυρίες Αλβανών μεταναστών*, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 2003.
- Νιτσιάκος Βασίλης, Μάνος Ιωάννης, Δαλκαβούκης Βασίλης, Αγγελίδου Αλίκη, Αγγελόπουλος Γιώργος (επιμ.), *Τα πολλαπλά σύνορα ενός μεταβαλλόμενου κόσμου: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εθνογραφικές δοκιμές στη νοτιοανατολική Ευρώπη*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2018.
- Παπαγεωργίου, Νίκη, *Η κοινότητα των Σιχ στην Ελλάδα*, εκδ. Σφακιανάκη, Θεσ/νικη 2011.
- Παπανδρέου, Περικλής, *Παιδιά της μετανάστευσης στην Αθήνα*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2013.
- Παπαταξιάρχης, Ευθύμιος, Τοπάλης, Πηνελόπη, Αθανασιάδου, Αγγελική, *Κόσμοι της οικιακής εργασίας*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2009.
- Παύλου, Μίλτος, Σκουλαρίκη, Αθηνά (επιμ.), *Μετανάστες & Μειονότητες: Λόγος και πολιτικές*, εκδ. Βιβλιόραμα, ΚΕΜΟ, Αθήνα 2009.
- Παύλου, Μίλτος, Χριστόπουλος, Δημήτρης (επιμ.), *Η Ελλάδα της μετανάστευσης: Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2004.
- Ποθητή, Χαντζαρούλα, *Σμιλεύοντας την υποταγή*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2012.
- Robin, Cohen, *Παγκόσμια διασπορά*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2003.
- Ροζάκου, Κατερίνα, *Από "αγάπη" και "αλληλεγγύη". Εθελοντική εργασία με πρόσφυγες στην Αθήνα του 21ου αιώνα*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2018.
- Ρόμπου-Λεβίδι, Μαρίκα, *"Εδώ Καπούτ": Η βία του συνόρου. Μετανάστευση, εθνοφοροσύνη και φύλο στην ελληνοαλβανική μεθόριο*, εκδ. Αλεξάνδρεια 2018.
- Σαμπατάκου, Ελένη, *Ερμηνεύοντας την εξέλιξη της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2010.
- Sassen, Saskia, *Κοινωνιολογία της παγκοσμιοποίησης*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2011.
- Sassen, Saskia, *Χωρίς έλεγχο;*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2003.
- Τραμουντάνης, Άγγελος, "Η προσφυγική κρίση στην Ελλάδα και στην ΕΕ: Πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις", στο Νίκος Δεμερτζής κ.α. (επιμ.), *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2016-2017*, ΕΚΚΕ, Αθήνα (υπό έκδοση).
- Τριανταφυλλίδου, Άννα και Χαρά Κούκη (επιμ.), *Δρώντες και παράγοντες στη διακυβέρνηση της μη νόμιμης μετανάστευσης: Συγκριτική ανάλυση των παράτυπων ροών προς την Ελλάδα*, Ευρωπαϊκό Παν/μικό Ινστιτούτο & ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα 2015. [Διαθέσιμο στο: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/39245/IRMA_ebook_2015.pdf?sequence=1]
- Τριανταφυλλίδου, Άννα και Αγγελική Δημητριάδη, "Η διαχείριση του ασύλου στην Ευρώπη: η αναθεώρηση του Δουβλίνου II και η περίπτωση της Ελλάδας", *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, 2011: 22-26.
- Τριανταφυλλίδου, Άννα, Γρόπα, Ρούμπη, *Η μετανάστευση στην Ενωμένη Ευρώπη*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2010.
- Τρουμπέτα, Σεβαστή (επιμ.), *Το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2012.
- Τσίγκανου, Ιωάννα, Μαράτου-Αλιμπράντη, Λάουρα (επιμ.), *Γυναίκες μετανάστευση στην Ελλάδα*, ΕΚΚΕ, Αθήνα 2014.
- Τσιμπιρίδου, Φωτεινή (επιμ.), *Μειονοτικές και μεταναστευτικές εμπειρίες*, εκδ. Κριτική, ΚΕΜΟ, Αθήνα 2009.
- Φούσκας, Θεόδωρος, *Κοινότητες μεταναστών και εργασιακή αντιπροσώπευση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2012.
- Χατζηπροκοπίου, Πάνος, Φραγκόπουλος, Γιάννης, "Αντιμέτωποι με την κρίση: Προκλήσεις για τη μεταναστευτική επιχειρηματικότητα στην Αθήνα σε μια εποχή ύφεσης και λιτότητας", *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 145 Β', 2015: 29-59.
- Χριστόπουλος, Δημήτρης, *Ποιος είναι έλληνας πολίτης;*, εκδ. Βιβλιόραμα, Αθήνα 2011.
- Χρυσάκης, Μανόλης, Μπαλούρδος, Διονύσης, Τραμουντάνης, Άγγελος, 2012, "Συμμετοχή των μεταναστών δεύτερης γενιάς στο εκπαιδευτικό σύστημα και ένταξη στην αγορά εργασίας", στο Αλίκη Μουρίκη, Διονύσης Μπαλούρδος κ.α. (επιμ.), *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2012: Όψεις της Κρίσης*, ΕΚΚΕ, Αθήνα 2012, σελ 123-156.
- Ψημμένος, Ιορδάνης, *Μετανάστευση από τα Βαλκάνια: Κοινωνικός αποκλεισμός στην Αθήνα*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2004.
- Ψημμένος, Ιορδάνης, Σκαμνάκης, Χριστόφορος, *Οικιακή εργασία των μεταναστριών και κοινωνική προστασία*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2008.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Ελληνικά: Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, Σύγχρονα Θέματα

Διεθνή: Citizenship Studies, Ethnic and Racial Studies, Journal of Ethnic and Migration Studies, Journal of Refugee Studies, Mobilities